

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia kwietnia 2011 r.

**Pan
Andrzej Pałucki
Prezydent
Miasta Włocławek**

LBY- 4101-25-01/2010
P/10/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Urząd Miasta Włocławek, w zakresie wykorzystania środków publicznych na pomoc materialną dla uczniów, w latach 2009 - 2011 (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 28 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła:

- opracowanie bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej,
- sposób informowania społeczności lokalnej o możliwościach skorzystania z pomocy materialnej na cele edukacyjne,
- przyznawanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym uprawnionym wnioskodawcom oraz we właściwych wysokościach,
- zapewnienie przy wydatkowaniu środków na stypendia i zasiłki szkolne udziału środków własnych w wysokości nie mniejszej niż 20% poniesionych kosztów,
- realizację rządowego programu "Wyprawka szkolna", programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego mającego na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów dziennych liceów i techników.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej, opracowano stosownie do art. 17 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej². W latach 2009-2010 liczba rodzin dotkniętych problemami określonymi w art. 90d ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³ zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty” wynosiła odpowiednio 2200 i 2199,

Społeczność lokalną informowano o możliwościach skorzystania z pomocy materialnej na cele edukacyjne w sposób, który umożliwiał dotarcie z informacją do zainteresowanych osób. Informacje te zamieszczano na stronach internetowych, w prasie lokalnej, a także przekazywano je zainteresowanym osobom współpracując ze Szkołami oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej we Włocławku.

Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym, tj. stypendia szkolne i zasiłki szkolne, w 2009 r. i 2010 r. przyznawano na podstawie *Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym uczniom zamieszkałym na terenie Gminy Miasto Włocławek*, zwanego dalej Regulaminem pomocy materialnej, przyjętego Uchwałą Nr 48/IX/2007 Rady Miasta Włocławek z dnia 18 czerwca 2007 roku. Stypendia i zasiłki przyznano uprawnionym wnioskodawcom spełniającym kryteria otrzymania pomocy określone w art. 90d ust. 1 i ust. 7 ustawy o systemie oświaty. Wysokość przyznanych świadczeń była zgodna z zasadami ustalonymi w Regulaminie pomocy materialnej oraz z postanowieniami art. 90d ust. 9 ustawy o systemie oświaty. Wypłaty stypendiów dokonywano w ustalonych w Regulaminie terminach. W 2009 r. i 2010 r. stypendia szkolne przyznano odpowiednio 1938 i 1942 uczniom, zasiłki szkolne przyznano odpowiednio 20 i 29 uczniom.

W latach 2009 – 2010 przestrzegano określonego w art. 90 r. ustawy o systemie oświaty wymogu przeznaczenia na zasiłki szkolne nie więcej niż 5% dotacji celowej otrzymanej z przeznaczeniem na stypendia i zasiłki szkolne. W 2009 r. na stypendia i zasiłki szkolne wykorzystano kwotę 1.870.592,00 zł., z czego na zasiłki szkolne 6.620,00 zł, co stanowi 0,35 % wykorzystanych środków, a w 2010 r. odpowiednio 1.323.057,60 zł. i 10.920,00 zł, czyli 0,83 % wykorzystanych środków.

Wydatkując środki na stypendia i zasiłki szkolne zapewniono udział środków własnych w wysokości nie mniejszej niż 20% poniesionych kosztów, stosownie

² Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, ze zm.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

do art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ w związku z art. 90p ust. 1 ustawy o systemie oświaty. W 2010 r. wydatkowano 1.653.822 zł., z czego udział własny wyniósł 330.764,40 zł., co stanowi 20% wydatków.

W 2009 r. i 2010 r. Urząd prawidłowo zrealizował rządowy program pomocy uczniom "Wyprówka szkolna", dotyczący udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników. W 2009 r. dofinansowanie w łącznej kwocie 124.770,00 zł. otrzymało 671 uczniów, a w 2010 r. dofinansowanie wynosiło 167.680,00 zł. I otrzymało je 698 uczniów. Liczba uczniów niespełniających kryterium dochodowego, którym udzielono pomocy nie przekroczyła 10 % ogólnej liczby uczniów rozpoczynających naukę w danym roku szkolnym i w 2009 r. stanowiła 1,7% , a w 2010 r. - 2,3% uczniów. Ponadto w 2010 r. 16 uczniom przyznano zasiłki powodziowe na cele edukacyjne w łącznej wysokości 16.000,00 zł.

Pomocą w zakresie dożywiania w latach 2009-2010, na podstawie ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”⁵, objęto wszystkich uczniów spełniających kryteria, tj. w 2009 r. - 3131 uczniów szkół podstawowych i 503 uczniów gimnazjów, w 2010 r. - 1221 uczniów szkół podstawowych i 292 uczniów gimnazjów.

NIK pozytywnie ocenia przystąpienie do realizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie programu mającego na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, przyjętego Uchwałą nr XLIV/664/06 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 marca 2006 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów dziennych liceów i techników prowadzonych przez powiaty Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Urząd prawidłowo wypełniał zadania wynikające z realizacji programu, w ramach którego pomocą objęto 4 uczniów w roku szkolnym 2008/2009, 5 uczniów w roku szkolnym 2009/2010, 3 uczniów w roku szkolnym 2010/2011. Województwo Kujawsko-Pomorskie na realizację programu w 2009 r. przeznaczyło 13.200,00 zł, a w 2010 r. - 12.600,00 zł.

W 2009 r. i 2010 r. ze środków własnych Miasta Włocławek wypłacono stypendia motywacyjne zgodnie z Uchwałą nr 52/XLIX/2006 Rady Miasta z dnia 5 czerwca 2006 roku w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych za wyniki w nauce. W 2009 r. przyznano 13 stypendiów po 620,00 zł., w łącznej kwocie brutto 8.060,00 zł, a w 2010 r. 14 stypendiów po 1000,00 zł., w łącznej kwocie brutto 14.000,00 zł.

⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 267, poz. 2259, ze zm.

Przyznając stypendia zachowano przewidziany w uchwale tryb, zakres i formę przyznawania stypendiów.

W wyniku kontroli stwierdzono niżej wymienione nieprawidłowości:

1. Regulamin pomocy materialnej określał tryb udzielenia stypendium szkolnego, a także sposób udzielenia stypendium w formie świadczenia pieniężnego - § 14 Regulaminu, nie określał jednak sposobu udzielenia stypendium w formie świadczeń niepieniężnych. Zgodnie z art. 90f pkt. 3 ustawy o systemie oświaty rada gminy uchwała regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym, w którym określa tryb i sposób przekazania stypendium szkolnego.

NIK zwraca uwagę, iż obowiązująca Uchwała nr 52/XLIX/2006 Rady Miasta Włocławek, z dnia 5 czerwca 2006 roku w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych za wyniki w nauce została podjęta w oparciu o niewłaściwą podstawę prawną, tj. na podstawie art. 12 pkt. 10a w związku z art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym⁶, który stanowi, że do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów. Przepis ten nie stanowi podstawy podejmowania uchwał, lecz jest przepisem kompetencyjnym. Przepisem prawa materialnego stanowiącym podstawę prawną do podjęcia przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwały w sprawie stypendiów dla uzdolnionych uczniów, w ramach przyjętych programów lokalnych lub regionalnych jest art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty, który stanowi, że *W przypadku przyjęcia programów, o których mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży [...]*.

2. Urząd przyjmował wnioski o udzielenia stypendium szkolnego, w których wnioskodawcy wskazywali jako pożądaną pieniężną formę stypendium. Zgodnie z art. 90n. ust. 4 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, wniosek o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym zawiera pożądaną formę świadczenia pomocy materialnej inną niż forma pieniężna. Ponadto we wzorach wniosków o przyznanie stypendiów i zasiłków szkolnych, stanowiących załączniki nr 1 i nr 2 do Regulaminu pomocy materialnej, w pkt. 3 *Pożądana forma zasiłku* wnioskodawcom wskazano do wyboru: a) *pieniężna*, b) *rzeczowa*, co miało bezpośredni wpływ na składanie wniosków, w których podawano niewłaściwą pożądaną formę pomocy o charakterze socjalnym.

⁶ Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz.1592, ze zm.

3. Konsekwencją przyjmowania nieprawidłowych wniosków, było przyznawanie stypendiów szkolnych w formie pieniężnej, bez badania możliwości przyznawania świadczeń w formach określonych w art. 90 d. ust. 2 ustawy o systemie oświaty, tj.: w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, czym naruszono art. 90 d. ust. 5 ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którym przyznanie stypendium w formie pieniężnej jest dopuszczalne jeżeli organ przyznający świadczenie uzna, że udzielenie stypendium w powyższych formach niepieniężnych nie jest możliwe albo nie jest celowe.
4. Wydane na podstawie wadliwych wniosków decyzje administracyjne w sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym nie wskazywały w uzasadnieniu na okoliczności, na podstawie których organ wydający decyzję uznał, że udzielenie stypendium w innych formach niż forma pieniężna, nie jest możliwe albo nie jest celowe, czym naruszono art. 107 ustawy Kodeksu Postępowania Administracyjnego⁷ z dnia 14 czerwca 1960 r., zwanego dalej „kpa”.
5. Decyzje administracyjne przyznające w latach 2009-2010 świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym wydawano z przekroczeniem 30 dniowego terminu załatwienia sprawy, określonego w art. 35 § 3 kpa, a także nie powiadamiano wnioskodawców o niezakończonym terminie sprawy we właściwym terminie z podaniem przyczyny zwłoki i wskazaniem nowego terminu jej załatwienia, czym naruszono dyspozycję art. 36 kpa, co ustalono na podstawie kontroli 120 decyzji administracyjnych, spośród których 116 wydano z nieprawidłowościami.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu przedłożenia Radzie Miasta Włocławek projektu uchwały w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych za wyniki w nauce z uwzględnieniem prawidłowej podstawy prawnej.
2. Podjęcie działań w celu wprowadzenia w Regulaminie pomocy materialnej zmian polegających na usunięciu z wzorów wniosków o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym, możliwości wskazywania pieniężnej formy świadczenia.

⁷ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz.1071, ze zm.

3. Przyjmowanie wniosków o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym, zawierających pożądaną formę świadczenia pomocy materialnej inną niż forma pieniężna, zgodnie z art. 90n ust.4 pkt 4 ustawy o systemie oświaty
4. Przyznawanie świadczeń w formie pieniężnej po uznaniu, że przyznanie świadczenia w formach określonych w art. 90 d. ust. 2 ustawy o systemie oświaty, nie jest możliwe albo nie jest celowe.
5. Zawieranie w decyzjach administracyjnych wszystkich elementów wymaganych art. 107 kpa.
6. Podjęcie działań pozwalających na wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym, w terminach przewidzianych w art. 35 kpa.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.